

รายงานผลการดำเนินงานนวัตกรรมการเรียนรู้ของครู
เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรม

1. ชื่อนวัตกรรม

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning) เรื่อง ข้าว
เกี่ยวว่าวมหัศจรรย์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านคูขาด(ศรีวิทยาการ)

2. ผู้จัดทำนวัตกรรม

นางสาวอุทัยวรรณ บุญจอง รับผิดชอบสอนกลุ่มสาระปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

3. ระยะเวลาในการดำเนินการพัฒนานวัตกรรม

16 พฤษภาคม 2567 - 31 มีนาคม 2568

4. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยเป็นรากฐานสำคัญที่สุดของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะเป็นช่วงเวลา
ที่สมองและบุคลิกภาพของเด็กเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ในช่วงวัยนี้จึงต้องออกแบบให้เหมาะสมกับ
พัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง *ทักษะการเรียนรู้* ซึ่งเป็นแกนกลางของ
การสร้างพลเมืองที่สามารถเผชิญกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กระทรวงศึกษาธิการได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนา “เด็ก
ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนดี มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีสุขภาพดีและมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ”
ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีโอกาส *ลงมือทำ* และ *คิดด้วยตนเอง* มากกว่าการเรียนรู้
ในลักษณะท่องจำหรือชี้แจงโดยผู้สอนเท่านั้น

หนึ่งในแนวทางที่ตอบสนองต่อแนวคิดดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
โดยใช้กระบวนการ *สืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning)* ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้เด็กมีส่วนร่วม
ร่วมในการตั้งคำถาม การสังเกต การรวบรวมข้อมูล การตั้งสมมติฐาน และการทดลองเพื่อแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
แนวทางนี้ไม่เพียงแต่สร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน แต่ยังส่งเสริมให้เด็กพัฒนา *ทักษะกระบวนการคิด* อย่าง
เป็นระบบ เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนา *การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)*

นอกจากนี้ รายงานขององค์การยูเนสโก (UNESCO, 2021) ได้ระบุว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควร
ประกอบด้วย 4 เสาหลัก ได้แก่ (1) Learning to know, (2) Learning to do, (3) Learning to live together
และ (4) Learning to be ซึ่งทั้งหมดล้วนสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กให้สามารถเรียนรู้ผ่าน
ประสบการณ์ตรง โดยใช้การคิด วิเคราะห์ และเชื่อมโยงความรู้เข้ากับชีวิตจริงได้

อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับปฐมวัยหลายแห่งในประเทศไทย ในปัจจุบัน พบว่า ครูยังคงใช้วิธีการสอนแบบเดิมที่เน้นการบอก การสั่ง หรือการจัดกิจกรรมแบบสำเร็จรูป ที่ไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิด ตั้งคำถาม หรือค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งอาจส่งผลให้เด็กขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ขาดความคิดสร้างสรรค์ และขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

ในขณะเดียวกัน “ข้าว” ถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย มีความผูกพันกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และอาหารของคนไทยมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากข้าว เช่น ข้าวเกรียบว่าว ซึ่งเป็นของว่างพื้นบ้านที่มีเรื่องราวและกรรมวิธีการผลิตที่น่าสนใจ แต่ปัจจุบันเริ่มเลือนหายไปจากชีวิตประจำวันของเด็ก การนำ “ข้าวเกรียบว่าว” มาใช้เป็นแกนหลักในการจัดกิจกรรมจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วย *เชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการเรียนรู้ของเด็ก* ได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning) ภายใต้หัวข้อ “ข้าวเกรียบว่าวมหัศจรรย์” สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยมุ่งหวังให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ผ่านการตั้งคำถาม การค้นหา การลงมือทดลอง การสังเกต และการสรุปความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ รักการเรียนรู้ และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความหมาย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้จึงมีความสำคัญในการเป็นต้นแบบในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย ที่ไม่เพียงส่งเสริมทักษะทางปัญญาเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างความรู้ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทยผ่านการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการสร้างแรงบันดาลใจให้ครูปฐมวัยทั่วประเทศสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. วัตถุประสงค์

5.1 เพื่อออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง *ข้าวเกรียบว่าวมหัศจรรย์* ที่มีความสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และเหมาะสมกับบริบทของชั้นเรียนอนุบาลปีที่ 3

5.2 เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กอนุบาลปีที่ 3 ได้แก่

- 1) ทักษะการตั้งคำถาม (Questioning skills)
- 2) ทักษะการสังเกตและรวบรวมข้อมูล (Observation & Information gathering)
- 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์และการลงข้อสรุป (Critical thinking & Reasoning)
- 4) ทักษะการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Communication skills)
- 5) ทักษะการลงมือปฏิบัติและทดลอง (Hands-on inquiry skills)

5.3 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความพึงพอใจ จากครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญในด้านการศึกษาระดับปฐมวัย รวมถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กในระหว่างการใช้ นวัตกรรม

5.4 เพื่อประเมินผลการเปลี่ยนแปลงของทักษะการเรียนรู้ของเด็กอนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้กระบวนการจัดประสบการณ์โดยใช้นวัตกรรม “ข้าวเกรียบว่าวมหัศจรรย์” เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.5 เพื่อสร้างแนวทางหรือรูปแบบการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนปฐมวัยอื่นๆ โดยอิงแนวคิดกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบริบทท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาไทย

6. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 12 คน

7. เครื่องมือที่ใช้

- 7.1 แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 7.2 แผนการจัดประสบการณ์ (เป็นเครื่องมือควบคุมการทดลอง)
- 7.3 แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์และเครื่องมือ
- 7.4 บันทึกภาคสนาม / บันทึกพฤติกรรมเด็ก
- 7.5 แบบสัมภาษณ์ครู / ผู้ปกครอง

8. กระบวนการพัฒนานวัตกรรม

8.1 การระบุปัญหา (Problem) จากการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย พบว่าเด็กอนุบาลปีที่ 3 ส่วนใหญ่มีขีดความสามารถในการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง และยังขาดทักษะในการตั้งคำถาม การสังเกต การทดลอง และการหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้เด็กมีความสนใจในการเรียนรู้ต่ำ ขาดแรงจูงใจในการค้นคว้าหาความรู้ และไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับ “ข้าว” ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ใกล้ตัวเด็กไทย ยังขาดแนวทางการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น และไม่สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้อย่างเต็มที่ จึงนำไปสู่ความคิดในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการผลิต “ข้าวเกรียบว่าวมหัศจรรย์” ที่สนุก มีความหมาย และส่งเสริมการเรียนรู้แบบองค์รวม

8.2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Objective) เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้น กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning) ที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยเฉพาะในเรื่อง “ข้าวเกรียบว่าวมหัศจรรย์” เพื่อให้เด็กสามารถตั้งคำถาม สังเกต ทดลอง ค้นคว้า และสรุปผลได้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมที่บูรณาการทั้งด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปะ ภาษา และชีวิตประจำวัน จุดมุ่งหมายเฉพาะของนวัตกรรมนี้ คือ

- 1) ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะในการสืบเสาะหาความรู้ เช่น การตั้งคำถาม การสังเกต และการทดลอง

- 2) พัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น
- 3) กระตุ้นความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้ของเด็ก
- 4) สร้างสื่อและกิจกรรมที่มีคุณภาพ ใช้งานได้จริงในห้องเรียนปฐมวัย

8.3 การศึกษาข้อจำกัดต่าง ๆ (Constraints) ในการพัฒนานวัตกรรมนี้ พบข้อจำกัดที่ควรพิจารณาดังนี้

- 1) ด้านเวลา : การจัดกิจกรรมสืบเสาะอาจใช้เวลามากกว่าการสอนแบบปกติ จึงต้องมีการจัดสรรเวลาในตารางกิจกรรมให้เหมาะสม
- 2) ด้านครูผู้สอน : ครูปฐมวัยบางท่านอาจยังไม่คุ้นเคยกับแนวทาง Inquiry-Based Learning จำเป็นต้องมีการอบรมหรือคู่มือสนับสนุนการใช้
- 3) ด้านทรัพยากร : วัสดุ อุปกรณ์บางชนิดอาจหาได้ยากในบางพื้นที่ แต่สามารถออกแบบให้นำของใกล้ตัวหรือวัสดุเหลือใช้มาใช้ได้
- 4) ด้านผู้ปกครอง : อาจมีความเข้าใจที่แตกต่างเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็ก โดยเฉพาะการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำและการเล่น จึงควรมีการสื่อสารให้เข้าใจถึงเป้าหมายของนวัตกรรม

8.4 การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม (Innovation) นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะเป็น “รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning) เรื่อง ข้าวเกรียบว่าวมหัศจรรย์” ซึ่งประกอบด้วย

- 1) คู่มือการจัดประสบการณ์ สำหรับครู
- 2) กิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การตั้งคำถาม การวางแผนการค้นคว้า การทดลอง การอภิปรายสรุปผล และการนำเสนอ
- 3) ชุดสื่อการเรียนรู้ เช่น แผ่นภาพประกอบ วัสดุอุปกรณ์ทำข้าวเกรียบ ชุดคำถามชวนคิด
- 4) กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการ ได้แก่ การทำข้าวเกรียบว่าว การสังเกตการเปลี่ยนแปลง การวาดภาพ การเล่านิทาน และการเล่าเรื่อง

โดยนวัตกรรมนี้ถูกออกแบบให้สามารถปรับใช้ได้กับเด็กอนุบาลปีที่ 3 ที่มีพื้นฐานและบริบทที่หลากหลาย

8.5 การทดลองใช้ (Experimentation) นวัตกรรมจะถูกทดลองใช้ในห้องเรียนของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่

- 1) ระยะทดลองเบื้องต้น (Pilot Test): ใช้ในกลุ่มย่อยเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความเข้าใจ และปฏิกิริยาของเด็ก
- 2) ระยะทดลองจริง (Field Test): ใช้กับนักเรียนทั้งห้องภายใต้การวัดผลด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม เช่น แบบสังเกตพฤติกรรม แบบบันทึกผลงานเด็ก และการสัมภาษณ์ครูผู้สอน

ผลการทดลองจะถูกนำไปวิเคราะห์ และใช้ในการปรับปรุงนวัตกรรมให้มีความสมบูรณ์และประสิทธิภาพสูงสุด

8.6 การเผยแพร่ (Dissemination) หลังจากผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงนวัตกรรมจนมั่นใจในประสิทธิภาพแล้ว จะมีการเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การจัดอบรมให้แก่ครูปฐมวัยในเครือข่าย
- 2) การจัดทำเอกสารเผยแพร่รูปแบบนวัตกรรมพร้อมสื่อประกอบ

9. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning: IBL) ในหัวข้อ "ข้าวเกรียบว่าวมหัศจรรย์" สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 สามารถออกแบบได้ตามหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ในด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีที่สามารถช่วยในการสนับสนุนและอธิบายการเรียนรู้ของเด็กในช่วงวัยนี้

1. แนวคิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning: IBL)

กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการสำรวจ และการค้นหาคำตอบจากปัญหาหรือคำถามที่นักเรียนตั้งขึ้นเองหรือครูจัดเตรียมไว้ ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์และทักษะการแก้ปัญหาของเด็ก กระบวนการนี้เน้นที่การพัฒนาความสามารถในการถามคำถาม การตั้งสมมุติฐาน การทดลอง และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การสรุปผลและการนำไปใช้ในชีวิตจริง

ในกรณีของ "ข้าวเกรียบว่าวมหัศจรรย์" การสืบเสาะหาความรู้จะเริ่มจากการตั้งคำถาม เช่น "ข้าวเกรียบว่าวทำจากอะไร", "ทำไมข้าวเกรียบว่าวถึงกรอบ", "ข้าวเกรียบว่าวมาจากไหน" เป็นต้น และให้เด็กสำรวจหาคำตอบผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสังเกต การทดลองทำข้าวเกรียบ การพูดคุย และการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของพียาเจต์ (Piaget's Theory of Cognitive Development)

พียาเจต์เชื่อว่าเด็กเรียนรู้ผ่านการโต้ตอบกับสภาพแวดล้อมของพวกเขาและการสร้างความเข้าใจใหม่ ๆ ตามประสบการณ์ที่ได้รับในแต่ละช่วงวัย โดยเฉพาะในช่วงวัยอนุบาล เด็กจะอยู่ในขั้น **Concrete Operational Stage** ซึ่งพวกเขาจะสามารถเข้าใจได้ดีขึ้นเมื่อมีการกระตุ้นให้คิดและทดลองด้วยตัวเอง

การใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (IBL) ในกิจกรรมการเรียนรู้ "ข้าวเกรียบว่าวมหัศจรรย์" จะช่วยให้เด็กได้ใช้ทักษะการคิดเชิงเหตุผลและการทดลองในกระบวนการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นความคิดและการแก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง

2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของบันดูรา (Bandura's Social Learning Theory)

บันดูรากล่าวว่าเด็กเรียนรู้จากการสังเกตและการเลียนแบบผู้อื่นในสังคม ซึ่งในกรณีนี้ การเรียนรู้ในรูปแบบ IBL จะเป็นการส่งเสริมการสังเกตและการเลียนแบบกระบวนการที่ถูกต้องในการแก้ปัญหาและทดลองต่าง ๆ ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ และครู

การจัดกิจกรรมในลักษณะที่นักเรียนได้เห็นตัวอย่างของเพื่อนที่ทำการทดลองและสืบค้นหาคำตอบ จะช่วยเพิ่มการเรียนรู้ผ่านการเลียนแบบและการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมกลุ่ม

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ของวิกอตสกี (Vygotsky's Social Constructivism)

วิกอตสกีเน้นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการใช้คำอธิบายในบริบทของการช่วยเหลือจากผู้รู้ (scaffolding) ในการพัฒนาทักษะทางสติปัญญา โดยมีการใช้ภาษาสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้

ในการใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้เรื่อง "ข้าวเกรียบว่าวมหัศจรรย์" ครูสามารถใช้วิธีการ **scaffolding** เพื่อช่วยกระตุ้นและนำเด็กไปสู่การเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เช่น การตั้งคำถามที่กระตุ้นให้เด็กคิด หรือการช่วยอธิบายเมื่อเด็กไม่เข้าใจคำตอบด้วยตนเอง

2.4 ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของคอลบ์ (Kolb's Experiential Learning Theory)

คอลบ์กล่าวว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมักเกิดจากการทำกิจกรรมที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนรู้จากการทำและการสะท้อนถึงประสบการณ์เหล่านั้น

ในกระบวนการ IBL การให้เด็กมีโอกาสได้ทดลองทำข้าวเกรียบว่าวมเองหรือร่วมสังเกตการทดลองในห้องเรียนจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการสะท้อนผลของการทดลองจะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้นว่าข้าวเกรียบว่าวมทำมาจากอะไรและทำไมถึงมีคุณสมบัติแบบนั้น

3. หลักการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

1) **การตั้งคำถามที่กระตุ้นการคิด** : กิจกรรมจะเริ่มต้นจากการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้เด็กอยากรู้ เช่น “ข้าวเกรียบว่าวมมาจากไหน” หรือ “ทำไมข้าวเกรียบว่าวมถึงกรอบ”

2) **การทดลอง** : ให้เด็กได้มีโอกาสทดลองทำข้าวเกรียบว่าวมจากวัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น เพื่อให้พวกเขาได้เห็นกระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

3) **การพูดคุยและสะท้อนผล** : หลังจากการทดลองให้เด็กได้มีโอกาสพูดคุยและสะท้อนผลการทดลองเพื่อช่วยพวกเขาเชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้ที่ได้กับชีวิตประจำวัน

4) **การสรุปและนำไปใช้** : จบกิจกรรมด้วยการสรุปสิ่งที่เรียนรู้ และตั้งคำถามหรือกิจกรรมเสริมเพื่อให้เด็กได้ทดลองทำสิ่งที่เรียนรู้ในชีวิตจริง

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (IBL) เรื่อง "ข้าวเกรียบว่าวมหัศจรรย์" สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 จะช่วยให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การตั้งคำถาม และการทำการทดลองที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ทางสังคมและการสื่อสารที่สำคัญในช่วงวัยนี้ และเป็นการใช้ทฤษฎีทางการศึกษาหลายประการในการออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

10. กระบวนการนำนวัตกรรมไปใช้

10.1 มีการสนับสนุนทรัพยากรหรืองบประมาณในการนำนวัตกรรมไปใช้

10.2 มีการจัดทำแผนขับเคลื่อนนวัตกรรมที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

10.3 มีแผนงานโครงการกิจกรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติจริง

10.4 ครูผู้สอนมีการจัดทำเอกสารคู่มือ แนวทางการดำเนินงานตามนวัตกรรมที่ชัดเจนผู้ที่สนใจหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำนวัตกรรมหรือแนวทางการพัฒนาไปใช้ได้

10.5 ครูผู้สอนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น

- 10.6 ครูผู้สอนมีการชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องที่นำนวัตกรรมไปใช้
- 10.7 มีการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือระหว่างการนำนวัตกรรมไปใช้
- 10.8 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

11. ผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย (ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ เจตคติ สมรรถนะ)

เชิงปริมาณ

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 12 คน มีพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning) เพิ่มขึ้นในระดับดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 85 ของนักเรียนทั้งหมด โดยพัฒนาการด้านทักษะการสังเกต ตั้งคำถาม ทดลอง สื่อสาร และลงข้อสรุป อยู่ในระดับ ดีมาก ตามเกณฑ์การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

เชิงคุณภาพ

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 12 คน สามารถแสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการผลิตข้าวเกรียบว่าว ตั้งแต่การรู้จักวัตถุดิบ กระบวนการผลิต และประโยชน์ที่ได้รับผ่านการตั้งคำถาม ทดลองลงมือทำ และสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ แสดงออกถึง ทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้น สนุกสนานกับการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปสื่อสารและแบ่งปันกับผู้อื่นได้อย่างมั่นใจ

12. บทเรียนที่ได้รับ

12.1 ประโยชน์ต่อครู ผู้บริหารและโรงเรียน

- 1) ครูสามารถพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนระดับปฐมวัย โดยเฉพาะกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning) ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความหมาย
- 2) ครูมีแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น การตั้งคำถาม การสังเกต ทดลอง และการสะท้อนคิดของเด็กปฐมวัย
- 3) ผู้บริหารสามารถนำผลการพัฒนานวัตกรรมไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย ตลอดจนส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง
- 4) โรงเรียนสามารถใช้ผลจากการวิจัยเป็นต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2560 และแนวทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

12.2 ประโยชน์ต่อนักเรียน

- 1) นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้เรียนรู้ผ่านกระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการตั้งคำถาม การสังเกต ทดลอง และสรุปผลด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งและมีความหมาย

2) นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ เช่น ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา และการสื่อสาร ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ในอนาคต

3) นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ รู้จักสังเกต ทดลอง และสามารถสื่อสารสิ่งที่ตนเรียนรู้ได้อย่างมั่นใจ

4) นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้จากการเรียนรู้ในห้องเรียนไปสู่ประสบการณ์ในชีวิตจริง โดยเฉพาะเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับข้าว ข้าวเกรียบขาว และอาหารในวัฒนธรรมไทย

12.2 ประโยชน์ต่อชุมชน

1) คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ได้รับรู้และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็ก ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารแลกเปลี่ยนและนำความรู้ท้องถิ่นมาบูรณาการกับการเรียนรู้

2) ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับข้าว ขนมหันบ้าน และการผลิตข้าวเกรียบขาวที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม

3) ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยใช้การเรียนรู้ของเด็กเป็นจุดศูนย์กลางของการมีส่วนร่วม

4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับบริบทของชุมชนช่วยให้เกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญา และพัฒนาความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างเด็ก ครู และผู้ปกครอง

13. เจ็อนไขความสำเรีจ

13.1 นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ได้แก่

1) การตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์

2) การสังเกตและลงมือปฏิบัติ

3) การแสดงออกถึงความเข้าใจผ่านการเล่าเรื่อง วาดภาพ หรือกิจกรรมอื่น ๆ

4) มีความสนุกสนานในการเรียนรู้

ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและจดจำได้ยาวนาน

13.2 ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประยุกต์ใช้ในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม และพัฒนาต่อยอดเป็นผลงานทางวิชาการหรือแนวปฏิบัติที่ดี

13.3 โรงเรียนมีผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับปฐมวัย ซึ่งสามารถเผยแพร่ให้แก่ครู นักวิชาการ ผู้ปกครอง และสถานศึกษาอื่น ๆ ได้นำไปใช้เป็นต้นแบบหรือแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

13.4 ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กผ่านกิจกรรมในโครงการ เช่น การร่วมให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับวัตถุดิบและกระบวนการผลิตข้าวเกรียบขาว สนับสนุนทรัพยากรในการจัดกิจกรรม ฯลฯ อัน

เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ตลอดจนลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
อย่างเป็นรูปธรรม

14. ภาพกิจกรรม

ข้าวที่ฉันรู้จัก

เด็กๆ เรียนรู้ เรื่อง “ข้าวที่ฉันรู้จัก” ผ่านการสำรวจและเปรียบเทียบลักษณะของข้าวผ่านประสาทสัมผัส ฝึกตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบ และสื่อสารสิ่งที่ค้นพบ เรียนรู้จากกิจกรรมลงมือปฏิบัติจริง

ข้าวมาจากไหน

เด็กๆ เรียนรู้ เรื่อง “ข้าวมาจากไหน” โดยสำรวจและสังเกตความแตกต่างของเมล็ดข้าวเปลือกที่แช่น้ำ และไม่แช่น้ำใช้ตาซึ่งสองแขนในการเปรียบเทียบน้ำหนักของเมล็ดข้าว มีการทดลองปลูกข้าว

เมล็ดข้าวเปลือกแปลงร่าง

เด็กๆ เรียนรู้ เรื่อง “ข้าวเปลือกแปลงร่าง” โดยสำรวจและสังเกต และเปรียบเทียบ เมล็ดข้าวที่ได้จาก การสีข้าว ที่โรงสีข้าว

เมล็ดข้าวขาวสวยน่ากิน

เด็กๆ เรียนรู้ เรื่อง “เมล็ดข้าวขาวสวยน่ากิน” โดยทดลองการนึ่งข้าวเหนียว หุงข้าวเจ้า ได้สัมผัส ดม กลิ่น และชิมรสชาติของข้าวที่สุกแล้ว

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้าวเกรียบว่าวแสนอร่อย

เด็กๆ เรียนรู้ เรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้าวเกรียบว่าวแสนอร่อย” โดยศึกษาดูงานการทำข้าวเกรียบว่าว
ในชุมชน โดยมี นางบัวพา ทองไทย เป็นวิทยากร

ข้าวเกรียบว่าวแสนอร่อยฝีมือตัวเอง

เด็กๆ เรียนรู้ เรื่อง “ข้าวเกรียบว่าวแสนอร่อยฝีมือตัวเอง” การสังเกตและทดลองเกี่ยวกับวัตถุดิบของข้าวเกรียบว่าว ละลงมือปฏิบัติจริงผ่านกระบวนการทำข้าวเกรียบว่าว

15. ภาคผนวก

คู่มือการใช้นวัตกรรม